

Handläggare
Björn Axén
Telefon: 08-50800953**Till**
Förskolenämnden
2024-04-23

Riktlinjer i stadens arbete mot våldsbejakande extremism

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2024/76

Förvaltningens förslag till beslut

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat *Remiss av Riktlinjer i stadens arbete mot våldsbejakande extremism, KS 2024/76* till förskolenämnden för yttrande.

Stadsledningskontoret har tagit fram förslag till reviderade riktlinjer. Riktlinjerna har uppdaterats med en ny struktur för stadens arbete mot våldsbejakande extremism och med en tydligare beskrivning av roll- och ansvarsfördelningen i arbetet. De nya riktlinjerna omfattar även ökat fokus på förebyggande arbete mot det hot som kommer från ensamagerande gärningspersoner och på extremism i online-miljöer.

Förskoleförvaltningen ser positivt på förslaget till reviderade riktlinjer mot våldsbejakande extremism men vill framhålla att förskolenämndens ansvar kan synliggöras. Förvaltningen anser att riktlinjerna bör lyfta fram förskolenämndens ansvar som stöd för samverkan mellan socialtjänsten och stadsdelarna.

Förvaltningen anser vidare att kommunens myndighetsutövning i form av tillståndsprovning och tillsyn av fristående huvudmän ska synliggöras i riktlinjerna som en möjlighet att tidigt identifiera våldsbejakande extremism. Förvaltningen efterlyser därför en skrivning om kommunens myndighetsutövning i avsnittet om det brottsförebyggande arbetet.

Bakgrund/ Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat *Remiss av Riktlinjer i stadens arbete mot våldsbejakande extremism, KS 2024/76* till förskolenämnden för yttrande.

Kommunfullmäktige antog 2016 *Stockholm stads riktlinjer i arbetet mot våldsbejakande extremism* (dnr 155-943/2015). Riktlinjerna har anpassats till stadens struktur för arbete mot våldsbejakande extremism och fått en tydligare beskrivning av roll- och ansvarsfördelningen i arbetet. Förslaget till nya riktlinjer innebär även ökat fokus på förebyggande arbete mot det hot som kommer från ensamagerande gärningspersoner samt på extremism i online-miljöer.

I förslaget till riktlinjer definieras våldsbejakande extremism som ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Förslaget tar upp tre extremistmiljöer: den våldsbejakande högerextremistiska, den våldsbejakande vänsterextremistiska och den våldsbejakande islamistiska miljön.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är en del av det övergripande målet att Stockholm ska vara en trygg och säker stad. De nya riktlinjerna ska utgöra ett styrdokument som ligger till grund för det strukturerade och målinriktade arbetet samt tydliggöra ansvarsfördelningen för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är tydligt kopplat till stadens *Trygghetsprogram* och stadens samverkansöverenskommelse med Polisregion Stockholm. Förslaget till riktlinjer innebär därför ett steg i genomförande av dessa styrdokument. Flera av metoderna och arbetssätten som anges i *Stockholms stads strategi 2023-2026 för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet* är också relevanta i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och nämns därför även i dessa riktlinjer. Därutöver tar riktlinjerna upp terrorism som en extrem form av våldsbejakande extremism varför de processer som anges i riktlinjerna också har som övergripande mål att förebygga terroristbrott.

Riktlinjerna är uppdelade på två övergripande insatsområden: *förebyggande arbete* och *riktade sociala insatser*. Därtill pekar riktlinjerna ut de facknämnder som har ett utpekat uppdrag i arbetet mot våldsbejakande extremism.

I det förebyggande arbetet listas följande underområden:

- Främjande insatser för att förhindra att barn och vuxna hamnar i en negativ utveckling
- Arbete mot extremistisk propaganda
- Samverkan med det civila samhället

För arbetet med riktade sociala insatser listas följande underområden:

- Kunskap om våldsbejakande extremism och hur man ska agera vid oro
- Samordnade stödinsatser för individer i risk
- Stöd att lämna våldsbejakande extremistiska miljöer

Riktlinjerna lyfter förskolenämnden som en av de särskilt ansvariga aktörerna i fråga om ”främjande insatser för att förhindra att barn och vuxna hamnar i en negativ utveckling” och ”arbete mot extremistisk propaganda”.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Förskoleförvaltningens avdelning för stadsövergripande utveckling i samråd med myndighetsavdelningen.

Ärendet behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 15 april 2024. Funktionshindersrådet har möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 17 april 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förskoleförvaltningen ser positivt på förslaget till reviderade riktlinjer mot våldsbejakande extremism men vill framhålla att förskolenämndens ansvar kan förtydligas. Förskolan, öppna förskolan samt introduktionsförskolan utgör arenor för möten med vårdnadshavare och har därmed förutsättningar att identifiera behov av tidiga insatser för att motverka våldsbejakande extremism. Förskolan har även en förebyggande roll i arbetet mot våldsbejakande extremism genom sin möjlighet att stärka vårdnadshavarnas tillit till myndigheter och samhällsinstitutioner.

Förvaltningen anser därav att riktlinjerna tydligare skulle kunna lyfta fram förskolenämndens ansvar som stöd för samverkan mellan socialtjänsten och stadsdelarna. Förskoleförvaltningen arbetar genom flera budgetuppdrag med såväl socialförvaltningen som stadsdelarna med att utveckla och stärka samverkan mellan socialtjänst och förskola. Den årliga rapporten, Förskola i Stockholm följer upp hur stadsdelarna samverkar med socialtjänsten och andra myndigheter för en samlad bild för fortsatt utveckling.

Under rubriken ”Särskilt om kommunala förutsättningar” hänvisar riktlinjerna till skollagen avseende ansvaret att utbildningen förmedlar och förankrar respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar. Riktlinjerna nämner skola

men inte förskola. Förvaltningen menar att det i riktlinjerna kan förtydligas att båda skolformerna åsyftas i skollagens formulering om mänskliga rättigheter och demokrati.

Förvaltningen vill också lyfta att riktlinjerna bör inkludera förskolenämndens ansvar även som aktör i fråga om samverkan med det civila samhället samt riktade sociala insatser genom sin samordnande och stödjande roll för stadsdelsnämndernas förskoleverksamheter.

Förvaltningen saknar vidare en skrivning om kommunens myndighetsutövning i form av tillståndsprövning och tillsyn där granskningen av fristående huvudmän ska säkerställa lämplighet för uppgiften. Genom tillståndsprövning och tillsyn kan våldsbejakande extremism och oseriösa aktörer identifieras och förhindras i ett tidigt skede samt misstänkta välfärdsbrott anmälas till polismyndigheten.

Mot bakgrund av att förskolenämnden både har det samordnande uppdraget av kommunala förskolor och det myndighetsutövande uppdraget över fristående verksamheter bör förskolenämnden ingå som en av de särskilt ansvariga aktörerna. Avslutningsvis föreslår förvaltningen därför att riktlinjerna formulerar att även förskolenämnden, liksom socialnämnden, har ett utpekat samordnande och stödjande uppdrag i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Gunilla Davidsson
Förvaltningsdirektör
Förskoleförvaltningen

Katarina Odén-Ryhede
Avdelningschef
Förskoleförvaltningen

Bilagor

1. Stockholm stads riktlinjer i arbetet mot våldsbejakande extremism

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, Förvaltningsdirektör	2024-04-08
Katarina Odén-Ryhede, Avdelningschef	2024-04-08